בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ ואח'

לפני כבוד השופט עופר גרוסקופף

המבקשים
1.אפרת זנטון
2.עודד זנטון
על ידי באי הכוח המייצגים עו"ד עמירם טפירו ועו"ד רביד ברנר

נגד

המשיבות
1.הפניקס חברה לביטוח בע"מ
על ידי באי כוחה עו"ד בעז בן צור ועו"ד אלעד פלג

2.פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ
על ידי באי כוחה עו"ד דני כביר ועו"ד שירלי רימברג

פסק דין חלקי

אישור הסדר פשרה בעניינה של המשיבה 1

לפניי בקשה לאישור הסדר פשרה בתובענה הייצוגית שבכותרת, בין המבקשים, אפרת ועודד זנטון (להלן: "**המבקשים**") לבין המשיבה 1, הפניקס חברה לביטוח בע"מ (להלן: "**הפניקס**"). עניינה של התובענה בטענה כי בביטוח מבנה שעשו מבוטחים באמצעות המשיבה 2, פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ (להלן: "**סוכנות ביטוח הפועלים**"), המשמש להבטחת הלוואות משכנתא שנטלו, הועלה הכיסוי הביטוחי (ובהתאם, הפרמיה הנגבית), ללא הסכמתם. מהטעמים שיפורטו להלן סברתי כי יש מקום לאשר את הבקשה, ולתת להסדר הפשרה תוקף של פסק דין.

יובהר, כי החלטה זו מתייחסת להסדר פשרה שנכרת בין המבקשים לבין הפניקס (המשיבה 1) בלבד. היא אינה מתייחסת לסוכנות ביטוח הפועלים (המשיבה 2), אשר ההליך בעניינה ממשיך להתנהל. עוד יצוין, כי הליך משפטי נוסף שעניינו דומה מתנהל במסגרת ת"צ 60234-05-17 **אמיר נגד אי.די.איי חברה לביטוח בע"מ (ביטוח ישיר) ופועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ** (להלן: "**התובענה הנוספת**").

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ ואח'

א. רקע – טענות הצדדים והשתלשלות ההליכים

1. ביום 28.7.2015 הגישו המבקשים, באמצעות באי כוחם, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד המשיבות: הפניקס (המשיבה 1) וסוכנות ביטוח הפועלים (המשיבה 2) (להלן: "**בקשת האישור**"). זאת לפי פרט 2 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו – 2006: "**תביעה נגד מבטח, סוכן ביטוח או חברה מנהלת, בקשר לענין, לרבות חוזה ביטוח או תקנון קופת גמל, שבינם לבין לקוח, לרבות מבוטח או עמית, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו**".

2. בבקשת האישור נטען, כי במסגרת ביטוח מבנה שרכשו מבוטחים אצל הפניקס באמצעות סוכנות ביטוח הפועלים, במסגרת הלוואות משכנתא שנטלו, הועלה הכיסוי הביטוחי (ובהתאם, הפרמיה הנגבית), ללא הסכמתם של המבוטחים, ועל כן נגרם למבוטחים נזק ממון בגובה הפער שבין הפרמיה המקורית לבין הפרמיה לאחר ההעלאה. בית המשפט נתבקש להורות על השבה מלאה של הסכומים שנגבו ביתר (שהוערכו על ידי המבקשים ב-25 מיליון ש"ח), ולהורות למשיבה לחדול מהתנהלותה הנטענת.

3. במסגרת בקשת האישור, הגדירו המבקשים שלוש תתי קבוצות שברצונם לייצג:

(1) ציבור לקוחות סוכנות ביטוח הפועלים שרכשו באמצעותה פוליסה לביטוח מבנה אצל הפניקס (להלן: "**הקבוצה הראשונה**").

(2) ציבור לקוחות סוכנות ביטוח הפועלים שרכשו באמצעותה פוליסה לביטוח מבנה אצל כלל המבטחים (למעט הפניקס) (להלן: "**הקבוצה השנייה**").

(3) ציבור המבוטחים אצל הפניקס שרכשו פוליסה לביטוח מבנה שלא באמצעות סוכנות ביטוח הפועלים (להלן: "**הקבוצה השלישית**").

הסדר הפשרה נושא החלטה זו מתייחס לקבוצה הראשונה בלבד (ראו גם סעיף 6(א) להלן). עניינם של חברי הקבוצה השנייה יוסיף להתברר במסגרת תובענה זו, וכן במסגרת התובענה הנוספת. הקבוצה השלישית, לפי הצהרתה של הפניקס, היא קבוצה ריקה.

4. בתגובתה לבקשת האישור דחתה הפניקס את טענות המבקשים, וטענה, בתמצית, כי הפוליסות המדוברות הן פוליסות מבנה במסלול של "ערך נכס" (המשקף מעין ממוצע למטר רבוע של עלות בניה), אשר לגביהן לא נדרשת הסכמה מחודשת של המבוטחים לעדכון והתאמת סכום הביטוח, אלא די ביידועם בלבד, כפי שנהגה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ ואח'

5. ויובהר: לפי עמדת הפניקס, במועד ההתקשרות בפוליסת הביטוח, המבוטחים הסכימו, במסגרת תנאי הביטוח, לשינויים אפשריים בפרמיה שעליהם לשלם, אשר ינבעו מהשתנות עלות הבניה למטר רבוע. לשיטתה, הואיל והיא התקשרה עם המבוטחים בפוליסה שאמורה לספק כיסוי ביטוחי למבנה לפי עלות הבניה, הרי שמחובתה – הן כלפי המבוטחים, והן כלפי הבנק (המהווה את המוטב הראשון לפי הפוליסה, לשם הבטחת פירעון המשכנתא) – לעדכן את עלות הבניה עם השתנות עלות הבניה הריאלית, ולמנוע מצב של "תת-ביטוח" (ויובהר: על פי הפניקס, שווי הבניה הסטנדרטי, שהיה מקובל בשוק הביטוח כולו, נקבע בשנת 2005 בקירוב על סכום של כ-4,000 ש"ח. עם השנים, הוביל תעריף סטנדרטי זה למצב של תת-ביטוח (קרי, שסכום הביטוח אין בו כדי לכסות את מלוא הנזקים). בנסיבות אלה, התעורר הצורך לעדכן את סכום הביטוח, והצמדת סכום הביטוח הבסיסי לעליית מדד תשומות הבניה, הוביל לסכום של כ-5,000 ש"ח, שהוא תעריף שווי הבניה החדש שנקבע. עוד צוין, כי במסגרת תיקון תשע"ה-2015 של תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), תשמ"ו-1986, נקבע כי סכום ביטוח בפוליסות מבנה חדשות (שייכרתו לאחר כניסת מועד התיקון לתוקף) יוצמד למדד תשומות הבניה).

6. הפניקס טענה עוד כי המבוטחים קיבלו, בפועל, כיסוי ביטוחי מעודכן ומותאם לעלות הבניה הריאלית. כלומר, עת התרחשו מקרי ביטוח, נהנו המבוטחים בפועל מסכומי הביטוח המעודכנים. לפיכך, הסעד שנתבקש בבקשת האישור - השבה מלאה של הפער בין הפרמיה לפני ואחרי העדכון – הוא בלתי אפשרי ובלתי הוגן; והעדכון, לא רק שלא גרם נזק, אלא נועד למנוע נזק (תת-ביטוח).

7. עוד נטען, כי אף שלא התבקשה הסכמה פוזיטיבית מצד המבוטחים, יידועם מקיים את יסוד ההסכמה, בעיקר משום שמאז עדכון הפרמיה בוצע חידוש נוסף של הפוליסה לכלל המבוטחים (ולחלקם יותר מפעם אחת), ותזקה עליהם כי בעת החידוש קראו את המסמכים והבחינו בעדכון בגובה הפרמיה.

8. בתגובה לתשובה שהגישו המבקשים, נטען כי סכום הביטוח, כמו גם סכום ההשתתפות העצמית, הם פרטים מהותיים בכל חוזה ביטוח, שאינם ניתנים לשינוי חד צדדי, וכי התנהלות הפניקס מנוגדת להוראות הדין, ובפרט להוראות חוזר ביטוח כללי 97/12 של המפקח על הביטוח, הקובע כי על חברה המבצעת שינוי מהותי בפוליסה "**מוטלת החובה לוודא, כי המבוטח קיבל את ההודעה על השינוי המהותי במכתב נפרד, תוך הבלטת התניות וההחרגות בצורה בולטת, מודגשת ומפורטת**".

9. בהמלצת בית המשפט, פנו הצדדים לניהול משא ומתן. ביום 19.10.2017, לאחר שנתקיימו מספר דיוני קדם משפט, הגישו את הבקשה שלפני, לאישור הסדר פשרה שכרתו (להלן: "**הבקשה**" ו-"**הסדר הפשרה**", בהתאמה).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ ואח'

10. ביום 13.11.2017 הוריתי לפעול לגבי הבקשה בהתאם להוראת סעיף 18(ג) לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו- 2006 ותקנה 12(ד) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010. דהיינו, על פרסום הסדר הפשרה והבקשה לאישורו להתייחסויות הציבור ועל העברתו לעיון היועץ המשפטי לממשלה והמפקחת על הביטוח.

11. חברי הקבוצה לא הגישו התנגדויות או בקשות לצאת מהקבוצה, ואיש מהם לא התייצב לדיון שהתקיים ביום 31.1.2018 בעניין אישור הסדר הפשרה (להלן: "**דיון האישור**"). בא כוח היועץ המשפטי לממשלה, עו"ד אלעד אסרף (להלן: "**ב"כ היועמ"ש**"), הודיע ביום 21.2.2018 כי אינו מתנגד להסדר.

<u>ב. עיקרי הסדר הפשרה</u>

12. להלן עיקרי הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים שלפניי. מובהר כי האמור לעיל הוא תיאור בלתי ממצה של הסדר הפשרה, וכי בכל מקרה של סתירה בין התיאור שיובא להלן לבין נוסח הסדר הפשרה, יגבר נוסח הסדר הפשרה (אלא אם מהקשר הדברים עולה כוונה אחרת).

א. <u>**הגדרת הקבוצה**</u> – חברי הקבוצה הוגדרו בהסדר הפשרה (סעיף ב' להסדר) כך: "**מי שהתקשר בפוליסה לביטוח מבנה אגב נטילת משכנתא, וזאת באמצעות סוכנות ביטוח הפועלים, אצל המבטחת הפניקס, והוגדל לו סכום הביטוח מבלי לקבל את הסכמתו המפורשת מסכום של 4,000 ש"ח למטר רבוע לסכום של 5,000 ש"ח למטר רבוע**".

יצוין, כי בסעיף 4 להסדר הפשרה הובהר כי הוא "**מתייחס למעשה ל'קבוצה הראשונה' בלבד (כפי הגדרתה בבקשת האישור), וזאת בהינתן ש'הקבוצה השניה' אינה רלוונטית לחברת הפניקס, ובהינתן ש'הקבוצה השלישית' (קרי, מבוטחים של הפניקס בביטוח מבנה אגב משכנתא, שהתקשרו עם הפניקס שלא באמצעות סוכנות הביטוח פועלים, ובוצע להם גידול בכיסוי הביטוחי כפי שתואר בבקשת האישור) – אינה קיימת**".

ב. <u>**עילות התביעה**</u> – עילות התביעה פורטו בסעיפים 43-67 לבקשת האישור, והן כוללות: הפרת חובה חקוקה ביחס להוראות החוק הבאות: חוק הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח), השתמ"א-1981 (להלן: "**חוק הפיקוח**") ובפרט סעיפים 55 ו-58, הפרת חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 (להלן: "**חוק חוזה הביטוח**") ובפרט סעיפים 3 ו-9, והפרת חוזרי המפקח על הביטוח; הטעיית המבוטחים וניצול מצוקתם, בניגוד להוראות פרק ה' לחוק הפיקוח; הפרת חובת תום הלב וחובת הגילוי שבסעיפים 12 ו-39 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973, בסעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח, ובסעיף 3 לחוק חוזה ביטוח; רשלנות; ועשיית עושר ולא במשפט.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ ואח'

ג. **<u>התחייבויות המשיבה</u>** – הסדר הפשרה שגיבשו הצדדים מבוסס, בהמלצת בית המשפט, על שני עקרונות: **הראשון** – פיצוי לחברי הקבוצה (מבוטחי הפניקס) בסכום המשקף את הרווח שנוצר להפניקס בעקבות הגידול בסכום הביטוח; **השני** – משלוח מכתב מפורט למבוטחים, אשר מסביר את הסוגיה, ומאפשר לכל אחד מן המבוטחים להותיר את סכום הביטוח על כנו, או לחזור לסכום הביטוח טרם העדכון. זאת, כמפורט להלן.

(1) **<u>במישור הפיצוי</u>** (סעיף ה(1) להסדר), הוסכם כי "**לחברי הקבוצה כולה ישולם פיצוי בשיעור של 26% מהפרמיה העודפת שנגבתה על ידי המבוטחים** [צריך להיות – מהמבוטחים] **בתקופה הרלוונטית, ואשר משקף את הרווח הרלוונטי לצורך הפשרה שצמח להפניקס כתוצאה מהגידול בסכום הביטוח, וזאת בגין גביית העבר**".

סכום הפיצוי לכל חבר קבוצה יהיה בשיעור של 26% מהפרמיה העודפת ששילם בתקופה הרלוונטית. ויובהר:

"הפרמיה העודפת" הוגדרה בהסדר כ-"**סך כל הפרמיה שנגבתה מחברי הקבוצה בתקופה הרלוונטית** [ראה הגדרה להלן], **בניכוי סך כל הפרמיה שהייתה נגבית מחברי הקבוצה בתקופה הרלוונטית אילו לא היה מבוצע עדכון של סכום הביטוח מסך של 4,000 ש"ח למטר רבוע לסך של 5,000 ש"ח למטר רבוע** [...]". התקופה הרלוונטית היא החל מחודש ינואר 2015 ועד למועד אישור הסדר הפשרה.

"הרווח לחברת הפניקס" הוגדר בהסדר כ- "**שיעור של כ-15% מהפרמיה העודפת, וזאת לאחר הפחתת עמלות לסוכנות הביטוח, עלות מבטח משנה, תשלום תביעות, הוצאות כלליות של הביטוח**". זאת, בהתאם לשיעור הרווח הממוצע של חברת הפניקס בענף הנדון לאורך השנים האחרונות.

"הרווח הרלוונטי לצורך הפשרה" הוגדר בהסדר כ- "**שיעור של 26% מהפרמיה העודפת, וזאת לאחר הפחתת עמלות לסוכנות הביטוח, עלות מבטח משנה, וכן חלק מהתביעות וחלק מהוצאות כלליות**".

על פי ההסדר, נכון לחודש יולי 2017 הפרמיה העודפת עמדה על 1,554,780 ש"ח; הרווח לחברת הפניקס עמד על כ-233,217 ש"ח; והרווח הרלוונטי לצורך הפשרה עמד על סכום של כ-404,242 ש"ח. הצדדים הסכימו כי עם אישור הסדר הפשרה על ידי בית המשפט, יעודכן סכום הרווח הרלוונטי עד למועד האישור, בהתאם לתחשיב שיוכן ויוגש על ידי המשיבה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ ואח'

הערה: כפי שניתן לראות, הרווח הרלוונטי לצורך הפשרה הוא בשיעור גבוה יותר מהרווח לחברת הפניקס, וזאת משום שהוא כולל ניכוי חלקי בלבד של הוצאות בגין תשלום תביעות והוצאות כלליות. הטעם להכללת ניכוי חלקי בלבד של ההוצאות הכלליות נובע מן ההנחה כי ייקור הפרמיה לא הוביל לייקור של מלוא ההוצאות הכלליות שבהן נשאה הפניקס. כמו כן, נטען על ידי המבקשים כי אין להתחשב במלוא ההוצאות בגין התביעות, הואיל וחלקן לא הושפע מיקור הפרמיה (וראו הודעת הבהרה שהגישו הצדדים בעניין זה ביום 23.11.2017). קביעת שיעור הרווח הרלוונטי לצורך הפשרה כ-26% מיטיבה עם חברי הקבוצה, בהגדילה את היקף הפיצוי.

באשר לאופן הפיצוי:

חברי קבוצה שהפוליסה שלהם בתוקף - סכום הפיצוי ישולם להם בדרך של קיזוז מהפרמיה שמשלם חבר הקבוצה במסגרת הביטוח נושא בקשת האישור. הקיזוז יבוצע במסגרת חידוש הפוליסה, ועל כן קיזוז סכום הפיצוי בשיעורו המלא יבוצע לגבי כל חבר קבוצה בתוך, לכל היותר, חמישה עשר חודשים מיום אישור הסכם הפשרה על ידי בית המשפט בפסק דין חלוט. לחילופין, ישולם סכום הפיצוי, בהתאם לשיקול דעתה הבלעדי של הפניקס, בדרך של העברה בנקאית לחשבונות הבנק של המבוטחים, כפי שמעודכנים אצל סוכנות הביטוח.

חברי קבוצה שהפוליסה שלהם אינה בתוקף – יקבלו את סכום הפיצוי באמצעות העברה בנקאית שתבוצע לחשבונות הבנק שלהם כפי שמעודכנים אצל סוכנות הביטוח. בדיון בהסדר הפשרה הוסכם כי תשלום זה יבוצע בתוך 60 יום ממועד מתן פסק דין זה.

(2) **מנגנון העתיד ביחס לחברי הקבוצה** - בשים לב לטענתה של הפניקס כי העלאת סכום הביטוח נעשתה לטובתם של המבוטחים, וכי יש להימנע ממצבים של תת-ביטוח בהתממשותו של אירוע ביטוחי, הוסכם בין הצדדים (מבלי שהמבקשים מסכימים לטענות, אלא לצרכי פשרה בלבד) כי הפניקס תשלח לכל חברי הקבוצה (מלבד מי שימסור הודעת פרישה) מכתב בנוסח שצורף כנספח א' להסדר הפשרה, המקנה לכל חבר קבוצה את אפשרות הבחירה בין הותרת סכום הביטוח על התעריף המעודכן (5,000 ש"ח למ"ר) לבין החזרתו לתעריף הקודם (4,000 ש"ח למ"ר). מי שיבחר באפשרות השנייה, ישונה סכום הביטוח שלו החל ממועד אישור הסדר הפשרה. 30 ימים לאחר משלוח המכתב הראשון, תשלח הפניקס למבוטחיה שלא השיבו מכתב נוסף (בנוסח שצורף כנספח ב' להסדר הפשרה), המיידע אותם כי ככל שלא תינתן תגובתם תוך 30 יום, יוותר בעניינם סכום הביטוח המעודכן על כנו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ ואח'

ד. **ויתור** – סעיפים 13-14 להסדר הפשרה (שכותרתם "**ויתור על תביעות ומעשה בית דין**") קובעים כך:

בכפוף לאישורו של ההסכם ולביצוע מלוא התשלומים על פיו, המבקשים וכל התובעים המיוצגים שלא מסרו הודעת פרישה מוותרים בזאת יחדיו וכל אחד לחוד, כלפי הפניקס וכלפיה בלבד, על כל טענה או דרישה או זכות או עילה בקשר עם העובדות נושא בקשת האישור ועל כל טענה או דרישה או זכות או עילה בקשר עם הפוליסות נושא בקשת האישור (למען הסדר הטוב, יצוין כי אין בכך בכדי לגרוע מעילת התביעה של המבקשים, כמו גם יתר חברי הקבוצה, כנגד פועלים משכנתאות ו/או חברות ביטוח נוספות ואין בכך משום גריעה או ויתור מהטענות המנויות במסגרת ת"צ 60234-05-17 אמיר נ' אי.די.אי. חברה לביטוח בע"מ (מחוזי מרכז, בפני ביהמ"ש נכבד זה). כמו כן, המבקשים וכל התובעים המיוצגים שלא מסרו הודעת פרישה מצהירים בזאת יחדיו וכל אחד לחוד כי הסכם הפשרה שנחתם הינו סופי וממצה את כל זכויותיהם, וכי הם מתחייבים בזאת שלא לקחת חלק בהליך משפטי נוסף, לרבות הליך משפטי קבוצתי או ייצוגי, כנגד המשיבה (וכנגדה בלבד) בקשר עם העובדות מושא בקשת האישור וכתבי הטענות הנוספים שהוגשו בהליך.

מבלי לגרוע מן האמור לעיל, אישור ההסכם וביצוע כל התשלומים על פיו יהווה מעשה בית דין כלפי המבקשים וכל חברי הקבוצה (למעט מי מהם שמסרו הודעת פרישה) אל מול הפניקס (ואל מולה בלבד) בקשר עם כל הטענות והעילות עליהן חל הוויתור האמור לעיל, ובכלל זה הטענות והעילות הנזכרות בבקשת האישור ובכתבי הטענות הנוספים שהוגשו בהליך, ובקשר עם כל עילות התביעה והטענות שהעובדות הנדרשות על-מנת לגבשן או להעלותן נטענו בכתבי הטענות מטעם המבקשים, אף עם עילות וטענות אלה לא נטענו. טענות המבקשים כנגד פועלים משכנתאות יעמדו בעינן.

למען הסר ספק, מובהר בזאת כי על פי הדין מעשה בית דין והוויתור שייווצר בעקבות הסדר הפשרה מתייחס אך ורק לעילות התביעה כהגדרתן בבקשת האישור (ראה פסקה 12(ב) לעיל). בכלל זאת מובהר כי אין בהסדר הפשרה כדי להוות ויתור או מעשה בית דין ביחס לעילות תביעה שאינן מתייחסות להגדלת הכיסוי הביטוחי נושא התובענה.

ה. **המלצה לעניין גמול ושכר טרחה** – הסדר הפשרה אינו כולל המלצה מוסכמת בדבר שיעורי הגמול ושכר הטרחה שיש לפסוק למבקשים ולבאי כוחם. הצדדים הסכימו על הותרת העניין זה לשיקול דעת בית המשפט, תוך קביעה כי "**לצורך כך רשאים הצדדים להגיש טיעונים**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ ואח'

בכתב". לצדדים ניתנה אפשרות להגיש טיעונים בעניין זה עד ליום 11.3.18. המבקשים הגישו טיעון בו העמיד את הסכום המבוקש כשכר טרחה וגמול על 190,000 ש"ח, וזאת על בסיס תחשיב כי ההטבה לקבוצה בגין העבר היא בהיקף של כ- 500 אלף ש"ח, ועליה יש להוסיף עוד 50% בגין ההסדרה העתידית. מסכום זה ביקשו כי יפסקו 25% כגמול ושכר טרחה. לעניין החלוקה התבקש בית המשפט לפסוק כי 20,000 ש"ח ישולמו כגמול למבקשים, 160,000 ש"ח ישולמו כשכר טרחה לבא הכוח המייצג ו- 10,000 ₪ נותרים יפסקו למר קונסטנטין שוץ, שהגיש תצהיר מטעם המבקשים. הפניקס לא הגישה טיעונים לעניין שכר הטרחה.

<u>ג. אישור הסדר הפשרה</u>

13. הסדר הפשרה שלפני מהווה לשיטתי הסדר "**ראוי הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה**". זאת, בהתבסס על השיקולים הבאים:

(1) **ההסדר הולם את סיכויי התובענה ומשרת את עניינם של חברי הקבוצה –**

כפי שתואר בהרחבה לעיל (ראו פרק א') הפניקס העלתה טענות הגנה בעלות משקל לא מבוטל, שיש בהן כדי להעלות ספק ממשי לגבי סיכוייה של התובענה להתקבל, למצער ביחס למלוא הסעד הכספי שנתבקש (קרי, השבה של מלוא הפער בין הפרמיה המקורית לפרמיה שנגבתה). עמדת הפניקס אף מעלה ספקות בשאלה האם החזרת סכומי הפרמיה לגובהם המקורי, תהא לטובתם של המבוטחים (בשים לב לחשש מתת ביטוח). על רקע זה גם הוזמלץ לצדדים לבוא ביניהם בדברים, במטרה ליישב את המחלוקת על דרך ההסכמה.

הסדר הפשרה שגיבשו הצדדים מבוסס על מתווה הפשרה שהוצע על ידי בית המשפט, ובבסיסו שני עקרונות: מתן סעד כספי לחברי הקבוצה בהתבסס על הרווח שצמח להפניקס כתוצאה מעדכון סכום הביטוח (ראו גם פסקה 12(ג)(1) לעיל); ויידוע של חברי הקבוצה לגבי הגדלת הכיסוי הביטוחי, תוך מתן אפשרות בחירה לחזור לתנאי הפוליסה המקורית (כאשר ברירת המחדל היא הותרת הכיסוי הביטוחי המוגדל על כנו).

מחד גיסא, מתן פיצוי לחברי הקבוצה בשיעור הרווח שהופק מהעלאת הפרמיה משקף שיקולי הרתעה בנטרלו את התמריץ (ככל שקיים) להעלות את שיעור הפרמיה שלא על דעת המבוטחים. מאידך גיסא, קביעת הסכום המעודכן כברירת המחדל נעשתה על רקע הרצון להימנע מתת ביטוח שאינו נובע מבחירה מכוונת ומודעת של המבוטח, ובשים לב לטענות הפניקס (על רקע תנאי הפוליסה) לפיהן אין מדובר בשינוי תנאי, כי אם בעדכון בלבד הדורש יידוע. ויודגש, גם אם למשיבות לא הייתה סמכות בשעתו לשנות את היקף הכיסוי הביטוחי ללא הסכמת המבוטחים, משנעשה הדבר לפני כשלוש שנים קיים קושי להשיב את היקף הכיסוי הביטוחי לקדמותו ללא הסכמת המבוטח. לפיכך ההסדרה העתידית שאומצה,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס-חברה לביטוח בע"מ ואח'

המבוססת על ברירת מחדל של הוותרת הכיסוי הביטוחי הקיים על כנו, היא בגדר "הרע במיעוטו" בנסיבות שנוצרו.

הסדר זה עולה בקנה אחד עם הערכתי את סיכויי וסיכוני התובענה בשלב זה של ההליך, והוא משרת לדעתי את טובתם של חברי הקבוצה. לכך מתווספת העובדה כי בכוחו להביא לפתרון מיידי של הסוגיה, ולחסוך את אי הוודאות והמשאבים הכספיים הכרוכים בהמשך ניהול התובענה.

(2) **היעדר התנגדויות** – לא הוגשו התנגדויות להסדר על ידי מי מחברי הקבוצה, ואף לא על ידי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה.

14. על רקע כל אלה, הגעתי למסקנה יש מקום לאשר את הסדר הפשרה כמבוקש, ולתת לו תוקף של פסק דין.

ד. מינוי בודק

15. במקרה שלפני מצאתי כי ניתן לאשר את הסכם הפשרה ללא מינוי בודק. הסדר הפשרה מבוסס כאמור על מתווה שהומלץ על ידי בית המשפט, ומשקף כאמור את הערכתי לגבי סיכויי וסיכוני התובענה. שיעור הרווח לצרכי הפשרה נקבע במשא ומתן בין הצדדים, והוא משקף הסכמה עקרונית לגבי הסכומים שראוי להפחית. בנסיבות אלה, איני סבור כי תצמח תועלת ממינוי בודק, ובשים לב לכך שסכום הפיצוי הכולל אינו גבוה (ושמינוי בודק כרוך בעלויות) איני רואה לכך הצדקה.

ה. גמול לתובע המייצג ושכר טרחה לבאי כוחו

16. כאמור לעיל, ההסדר אינו כולל המלצה מוסכמת בדבר שיעורי הגמול ושכר הטרחה. בהתחשב בהיקף העבודה שהושקעה בתיק על ידי באי הכוח המייצגים (הן בהכנת כתבי הטענות, והן בניהול המשא ומתן), ובתוצאה שהושגה (פיצוי לחברי הקבוצה והסדרת מנגנון הפניה), הגעתי למסקנה כי יש להורות על תשלום שכר טרחה וגמול בשיעור של 120 אלף ש"ח בתוספת מע"מ כשכר טרחה, ו- 30 אלף ש"ח (בתוספת מע"מ, ככל שתקבול זה חייב במע"מ) כגמול למבקשים. אעיר כי תשלום זה הוא בהתאם לשיעור הגבוה הנפסק ביחס להסדרי פשרה בהיקף זה, וכי הדבר נובע הן ממורכבות העניין והן מהתחשבות בכך שהתועלת לקבוצה כוללת גם הסדרה עתידית ראויה בנסיבות העניין (עניין שהובא בחשבון הן בקביעת השיעור מתוך ההטבה, והן בהתייחסות להטבה העולה במידה מסוימת על זו הנובעת מההסדר ביחס לעבר). לאור המבוקש בטיעוני המבקשים בעניין זה אציין כי אינני רואה אפשרות לפסוק תשלום לטובת מצהיר מטעם המבקשים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ ואח'

נ. סוף דבר

17. לאור האמור, הריני מאשר את הסדרי הפשרה, בהתאם למפורט בפסק דין זה.

18. הצדדים יפרסמו, על חשבון הפניקס, הודעות בדבר אישור הסדר הפשרה בהתאם לסעיף 25(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות בשניים מארבעת העיתונים היומיים הנפוצים בישראל. גודל הפרסום יעלה בלפחות 33% על הקבוע בתקנות הגנת הצרכן (האותיות בחוזה אחיד ובתנאי הכלול במידע אחר המיועד לצרכן), תשנ"ה-1995. הצדדים יגישו נוסח הודעה כאמור לאישור בית המשפט תוך 7 ימים ממועד מתן החלטה זו (על בסיס הנוסח המקוצר שאושר ביחס להודעה הראשונה).

19. הגמול למבקשים ישולם בתוך 30 יום ממועד מתן פסק דין זה. מחצית משכר הטרחה תשולם אף תוך 30 יום ממועד מתן פסק דין זה, והיתרה לאחר שתינתן החלטה בדבר השלמת ביצוע הסדר הפשרה.

20. המשיבה תמסור בתוך 90 יום ממועד מתן פסק דין זה, הודעת עדכון מגובה בתצהיר גורם מתאים מטעמה, אשר תאשר את משלוח המכתבים לחברי הקבוצה, ותפרט כמה מן המבוטחים ביקשו לחזור לתעריף הקודם. כן יימסר בהודעה זו פירוט סכום הפיצוי הכולל המעודכן עד למועד אישור ההסדר (בהתאם לסעיף 6(א) להסדר) ומידע בדבר ביצוע ההחזרים לחברי הקבוצה שאינם לקוחות הפניקס היום.

21. המשיבה תמסור עד ליום 15.7.2019, הודעת עדכון מגובה בתצהיר גורם מתאים מטעמה, אודות השלמת מתן הפיצוי לכלל חברי הקבוצה. בהודעה יפורט מספר חברי הקבוצה הזכאים, מספר חברי הקבוצה אשר זוכו בעת חידוש הפוליסה והסכום ששולם להם, ומספר חברי הקבוצה שזוכו באמצעות העברה בנקאית והסכום ששולם להם.

22. המזכירות תעביר פסק דין זה למנהל בתי המשפט לשם רישומו בפנקס התובענות הייצוגיות.

תז"פ: 15.4.18, 14.6.18, 16.7.19.

ניתן היום, כ"ה אדר תשע"ח, 12 מרץ 2018, בהעדר הצדדים.

עופר גרוסקופף, שופט

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 55899-07-15 זנטון ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ ואח'

1
2